

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgoveškega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 19

Sreda, 4. marca 1936

Leto XI

Iz notranje politike

Beograd, 29. 2. 1936.

Obstrukcija v narodni skupščini je dosegla svoj višek v fizičnem napadu na večinskega poslanca in končala z odhodom opozicije iz zbornice na galerijo.

Sedaj hodi na sejo sedet kakih 180 poslancev in je menda to za kvorum zadosti.

V Beogradu imajo res učenega profesorja Slobovana Jovanovića. Kdo ve, če je ta profesor že ocenil, v kakšno kategorijo bi uvrstil tako politično inštrumentacijo.

Zdi se, da imamo nekatere faktorje, ki mislijo, da je tudi to demokracija in da že govore: eto, niso še prilike za demokracijo, torej drugam in drugače. — Ne smemo pozabiti pa, da je ravno vlada nedavno ocenila ta sedanji parlament v uradnem pojasnilu po besedilu ustave tako, da pri nas nimamo parlamentarnega režima.

V prisposodbah radi nekateri govore. Notranji minister je govoril o zakonu in ljubezni, iz razuma, sedaj pa je segel Večeslav Vilder tudi po eni znani prisposobi. — Izvenparlamentarni opoziciji, kateri pripada, je rekel, naj nikar ne dela politike tako, kakor deklica, ki čaka, da jo bo prišel princ povabiti na ples. V politični ples, v politično kolo mora že vsak sam stopiti ali skočiti.

Je naravno, da spoznavajo tudi v izvenparlamentarni opoziciji, da za meščanske stranke abstinenca trajno ni najboljša politično orožje in da bi bila situacija na mah drugačna, če bi Maček s svojo taktiko preokrenil.

Za pustni torek so obetali velikih izprememb. Mnogi pa, ki so pričakovali in si obetali novih političnih kurzov, so videli, da je pustni karneval mirno končal in da smo z Mačkom vred prijadrali v dolgi post.

Naj pa še eno prisposobo napišemo: Ta post pa bo trajal, deževen in čemerren, do vstajenja, do Velike noči.

Svet zahteva mir

V Londonu pripravljajo veliko manifestacijo za mir.

Angleški in francoski politiki, pisatelji in razne organizacije nameravajo letos poleti prirediti velikansko manifestacijo za svetovni mir.

Na Čehoslovaškem so ustanovili akcijski odbor, v katerem sodelujejo nad trideset organizacij, predvsem meščanskih.

Delavstvo je sprejelo teze in želi, da bi ta manifestacija le podprla načela, ki je povdarja socialistično gibanje ter s tem tudi dala moralno oporo Društvu narodov pri delu za svetovni mir.

Naša trgovina s Čehoslovaško

Naša bilanca pasivna do zadnjih let.

V šestnajstih letih od 1920 do 1935 je bilo uvoženega raznega blaga iz Čehoslovaške za Din 16.573.597.795.—, iz Jugoslavije v Čehoslovaško pa Din 8.591.472.728.— Zlasti velike nabave so bile v letih 1922 do 1930, ker so znašale nad milijardo vrednosti vsako leto ter se nanašajo najbrže na vojne dobave. V letih 1933 do 1935 je bilanca s Čehoslovaško aktivna. V letu 1935 je znašal naš uvoz D 516.789.752, izvoz pa Din 540.027.257. Naša trgov-

Zahtevamo zaposlitev rudarjev!

Pred novimi pogajanjimi za oddajo premoga državnim železnicam

Bližamo se zopet usodepolnemu času, ko se prično pogajanja za nabavo premoga državnim železnicam. Že od leta 1929, dalje so pri dodeljevanju teh naročil vedno bolj zapostavljeni rudniki v naši banovini. Vsled tega je bilo reduciranih najmanj 1.300 rudarjev več kot pa bi jih bilo, če bi se pri naročilih upoštevalo vse pokrajine enako. Tako je bila znižana dobava od lanskega na letošnje leto zopet za 4600 ton mesečno. Obstoja nevarnost, da se bo letošnje spomlad to stanje še poslabšalo. Že sedaj delajo rudarji v veliki večini samo po 10 do 14 ših-tov mesečno, če bodo pri pogajanjih za nabavo državnim železnicam za bodoče proračunsko leto rudniki TPD zopet prikrajšani, potem so velike redukcije rudarjev neizbežne.

Kaj je treba ukreniti, da se prepreči najhujše!? Še vsako leto so strokovne organizacije II. skupine in Delavska zbornica vodili akcijo proti zapostavljanju rudnikov v Dravski banovini pri naročilih. Za lansko leto je celo Zveza rudarjev posegla vmes. Posredovalo se je pri raznih ministrih, deputacija za deputacijo

je romala v Beograd, na podlagi obširnega statističnega materijala se je skušalo dokazati v Beogradu nepravilnost zapostavljanja rudnikov v Dravski banovini, pri čemer je delavstvo vedno najhujše udarjeno. Vršile so se razne konference ministrov, ali vse zastoj. Ostalo je pri prvotnem sklepu.

In letos? Mislimo, da nas očitek merodajnih krogov, češ, da se borimo za Trboveljsko premogokopno družbo, ne more zadeti. Še manj pa je potreba, da bi se predstavniki razredne strokovne organizacije in zaupniki II. skupine branili pred očitkom nerazsodnih rudarjev in raznih političnih intrigantov, češ, da so bremzarji. Vsega tega letos ni potreba. Gospodje ministri imajo izčrpen material o bedi rudarjev v rokah. Če pa mogoče ne verjamejo, pa naj pridejo čimprej v revirje, da si ogledajo vso bedo na licu mesta. Mi jih pozivamo! Hočemo, da se merodajni faktorji pobrigajo za eksistenco rudarjev. Če tega ne bodo storili, potem naj sami tudi odgovarjajo za posledice.

Pred gospodarsko konferenco Podunavja? Premagati bo treba še nebroj intrig.

O Podunavju razpravljajo o mednarodni politiki kakor o grandioznem svetovnem problemu. Kakor pa je podunavsko vprašanje važno za države v tej kotlini in obnem za Balkan, tako gre zunanjim mešetarjem predvsem za to, kako se bodo razvili politični odnosi med Podunavjem in Balkanom ter med Nemčijo, Poljsko in Italijo.

To moramo vedeti, ko razmotrivamo o važnem srednjeevropskem problemu.

Nič nevođa ne povemo, če trdimo, da je konsolidacija sred. Evrope nujna zadeva, nujna v interesu prizadetih držav samih, ker sedanja razdrapanost in politična orientacija v tri in štiri smeri ne more ne gospodarsko in ne politično dobro vplivati na razvoj teh dežel. Edino sporazum in najožje sodelovanje med temi deželami je v stanu skupno rešiti težke probleme teh dežel.

To načelo socialisti vedno naglašamo.

Kakor vemo po vesteh z Dunaja in Budimpešte, pripravljajo direktno

prizadete dežele, zlasti Čehoslovaška, novo službeno konferenco, ki bi pripravila posebno gospodarsko konferenco. Vršila bi se konferenca na Dunaju ali v Pragi. Udeležili naj bi se je vsi predstavniki srednjeevropskih dežel. V ta namen se bosta v najkrajšem času sestala tudi avstrijski kancler dr. Schuschnigg in predsednik ogrske vlade Gömbös.

Verjetno je, da se bodo v ta poizkus sporazuma vmešavali vplivi Nemčije in Italije, deloma tudi Poljska. — Vendar morejo srednjeevropske države končno uvideti potrebo sporazuma, ker so in bodo tudi v bodoče le igračica v rokah imperialističnega fašizma ki jim nikdar ne bo mogel nuditi pogojev za svobodni razvoj in gospodarsko prosperiteto. Podunavje in Balkan sta geografično en sam ogromen gospodarsko zaokrožen kompleks, ki se v celoti izpopolnjuje in ki pa v svojih drobcih ne more nikdar mnogo pomeniti. Celota, osnovana na temeljih demokracije in lojalnega sodelovanja, pa bo imela najlepšo bodočnost.

Hitler ponuja Franciji ljubezen

Hitler je te dni izjavil časnikarju Bertrandu de Jouvenelu med drugim: ... Hočete, da napravim korekturo v svoji knjigi, kakor pisatelj, ki novo naklado popravlja. Toda jaz nisem pisatelj, marveč politik. Svoje korekture delam vsak dan v svoji zunanji politiki, ki stremi po prijateljstvu s Francijo. Najboljša korektura pa bo, če se to posreči, kakor želim ...

ska bilanca s Čehoslovaško je v šestnajstih letih pasivna za osem milijard dinarjev, kar je ogromen znesek za naše gospodarstvo.

Prof. dr. Kamil Krofta

čehoslovaški zunanji minister.

Predsednik čehoslovaške republike dr. Beneš je imenoval dr. K. Krofta za zunanjega ministra. Doslej je po dr. Benešu vodil to ministrstvo predsednik vlade dr. Hodža.

Socialne demokrate še vedno zapirajo

V nekem gozdu na gori Schoeckel (1500 m) pri Gradcu so imeli socialisti sestanek. Oblast je 80 udeležencev zaprla, da si pridobi ljubezen delavstva.

Taka je pot k pomirjenju v Avstriji.

Zakaj je bila na Španskem reakcija premagana?

Gospod Živojin Balugdžić opisuje v beograjski »Politiki« vzroke zmage levičarjev nad klerikalno-konzervativnim združenjem pri sedanjih volitvah v španski parlament.

V Španiji sta do svetovne vojne vladali dve stranki, ki sta se menjavali na vladi. Nekaj časa je vladala liberalna, potem zopet konzervativna struja. Pozneje sta se ti dve veliki stranki jeli cepiti, ker niti ena, niti druga ni mogla uveljaviti svojih velikih zahtev, kar je dalo povod za diktaturo, ki jo je izvajal prosluli Primo de Rivera celih sedem let. — V času diktature se je zdelo, da so politične stranke zginile. Toda to je samo tako na videz izgledalo. Po padcu diktature v letu 1930 so se takoj zopet pojavile. Pri volitvah l. 1931. so bile vse one stranke, ki so podpirale dotedanje režime, potolčene in zmagale so stranke skrajne levice, med temi je bila najmočnejša socialistična stranka.

Socialistična stranka, v zvezi z ostalimi demokratičnimi strankami, se je takoj vrgla na delo, da preobrazijo Španijo politično, gospodarsko, kulturno in socialno. Španijo, kjer je vladal tisočletni fevdalizem plemstva in rimska cerkev, ki sta imela v svoji posesti ogromno množino zemlje ter so bili kmetje prav za prav njih sužnji. Največje delo nove vlade je bilo, da sprovede agrarno reformo ter razdeli veleposestniško in cerkveno zemljo med tiste, ki so jo tedaj obdelovali, pri tem pa stradali, in to sta bila kmet in delavec. Vlada je v kratkem času dveh let izvedla tudi še druge važne reforme, tako n. pr. volilno reformo, s katero so v zaostali španski državi dobile ženske volilno pravico, ki so jo pa pri prvih volitvah slabo izkoristile! Da take reforme niso šle fevdalcem ter njihovim zaveznikom, katoliški cerkvi, v račun, je samoumevno. Zato se je pričela silna gonja proti socialistom in pri naslednjih volitvah leta 1933. je reakcija na celi črti zmagala, si dala takoj duška, zlasti z zakonom iz l. 1935., s katerim se je prejšnji zakon o agrarni reformi ukinil ter se je odvezlo zopet zemljo kmetu in vrnilo fevdalcem in cerkvi. Španija je izrazito agrarna dežela in je torej treba razumeti pomen zmage, ki so jo pri volitvah 16. februarja 1936 dosegli združeni levičarji proti združenim desničarjem, katere je vodil prosluli Gil Robles. Kljub ogromnim denarnim sredstvom, ki so stala klerikalcem in njihovim zaveznikom na razpolago, so tako temeljito pogoreli, kakor še malokdaj v zgodovini parlamentarizma. Saj je samo eden edini veleposestnik žrtvoval za zmago njegovih zaveznikov 8 milijonov pezet, ali v našem denarju preko 75 milijonov dinarjev. (In ravno to je »Slovenca« zapeljalo, da je napisal par dni pred španskimi volitvami, da levičarji ne bodo zmagali, ker da imajo prazne blagajne, medtem ko njihovi zavezniki razpolagajo z ogromnim volilnim fondom!) Torej v Španiji ni odločal denar, kot je žal to marsikje drugje slučaj, temveč ideja, ki se je ne more plačati z nobenim denarjem. Španske žene in možje so šli v volilni boj za poboljšanje življenja vsega naroda, proti reakciji, za svobodo onih trideset tisoč žrtev okto-

berske vstaje, ki so ginile v ječah, šli so v boj zato, da se jim povrne odvzeto zemljo, šli so v boj tudi proti korupciji, ki se je razpasla za časa Gil Roblesove vladavine. Klerikalci so odpustili iz državne službe vse one uradnike, ki so bili drugega političnega prepričanja in nastavili svoje pristaše. V mnogih slučajih so tam, kjer je bil prej po eden uradnik, nastavili po dva in tudi po tri, kar je moral sam finančni minister Capaprieta povodom proračunske razprave leta 1935. priznati. Da bi dobili dnevnice, so si uradniki izmišljali številne komisije. Medtem se je desničarska vlada protivila vsakemu predlogu opozicije, da bi se izdatki zmanjšali ali pa, da bi se jih skušalo z obdavčenjem velike posesti in podjetij kriti. Kako slabo vest so imeli vsi glavni reakcionarni stebri, je dokaz, da so takoj po prvih volilnih rezultatih trumoma bežali v inozemstvo. Da li se bo Španija sedaj mogla mirno dalje razvijati ter konsolidirati, je pač v veliki meri odvisno od zadržanja desničarjev, ki naravno ne morejo razumeti znamenja časa, saj so stoletja bili vajeni samo vladati, ne pa biti vladani.

Ljudski glas, glas božji!

Vojaška diktatura na Japonskem

Diktator general Araki.

Japonska zarota je bila široko razpletena. Nje jedro je generaliteta in plemstvo. Z uporniki so se prvotno pogajali, zastražili poslopja, ki so jih revolucionarji zasedli. Sporazuma ni bilo in tako so posamezni oddelki kapitulirali drug za drugim.

Voditelji upora (18 po številu), ki jih imenuje časopisje narodne junake, so izvršili samomor in s tem zadostili pravici. Vojake so poslali v vojašnice. Seveda so nekaj sto upornikov tudi zaprli.

Prejšnji predsednik Okada ni bil umorjen. Najbrže so si ga uporniki pridržali kot talca. Vlada je morala pozvati pomorsko vojsko, ker je vojska na kopnem nezanesljiva in deloma uporna.

Sestavo vlade je končno prevzel general Araki ter takoj razglasil obsešno stanje. S tem preokretom so tudi pogajanja z uporniki prenehala ter je bil nadaljnji odpor zlomljen.

Mikado se boji vojaške diktature

Po upor na Japonskem so se širile vesti o vojaški diktaturi generala Arakija. Napetost med obema skupinama, ki odločujeta je pa velika. Zato se kamarila obeh političnih grupacij pogajata o sestavi nevtalne vlade. Nova vlada pa bo nedvomno pretežno nacionalistično usmerjena.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

B. Traven, Bombaž

Vodja španskih socialistov

Largo Caballero

Iz ječe v ječo.

je te dni dopolnil 50. leto starosti. Njegova širokoplečata, mogočna postava, njegov glas, ki doni kot grom, njegovo skromno proletarsko nastopanje je znano po vsej Španiji.

Njegovo življenje se zdi kot pustolovni roman.

Largo Caballero se je rodil kot kmečki sin v pokrajini Saragossa. Njegov stric, lekarnar, »intelektualec« v družini, je zgodaj spoznal Caballerovo nadarjenost in kot veren katolik je nasvetoval, naj ga pošljejo v

duhovniški seminar.

Ko je bil Largo 18 let star, je bil obsojen na smrt slavni španski anarhist Ferrer. Vsa Španija in ves svet je tedaj protestiral proti krivični smrtni obsodbi. Tudi za Caballero je Ferrerova mučeniška smrt pomenila popolen preobrat v njegovem življenju. Zavzel se je za Ferrera in zato je moral zapustiti semenišče, odložil je duhovniško oblačilo in si nadel delavčevo obleko. Postal je

pristaniški delavec

v Barceloni. V tistem času je obvladal duhove revolucionarne mladine Lev Tolstoj. Tudi Caballero je pod njegovim vplivom postal mističen anarhist in sklenil je, da

obišče Leva Tolstoja.

Ne da bi znal besedico ruščine in brez denarja se je mladi Caballero 1908. l. odpravil na dolgo pot v Jasno Poljano, kjer je prebival Tolstoj.

Tolstoj ga je pristrčno sprejel in Largo je ostal nekaj časa pri njem. Vodili so dolgotrajne svetovno-nazorske diskusije. Tolstoj ga je končno razočaral. »Videl sem,« piše Caballero, »da je Tolstoj genialen pesnik, toda le srednji mislec in da Tolstojev nauk ne more biti program za človeka, ki hoče resnično in resno pomagati ljudstvu.«

Caballero se je odrekel anarhizmu, postal je socialist in se vrnil v Španijo.

Apostol delavskih predmestij.

Naselil se je v Madridu, v podstrešju neke stare stanovanjske hiše. Osebnostno skromen je živel od kosa kruha in čaše vina. Bil je dninar. Ker ni osebnostno čutil nobenih potreb po kakem drugem razvedrilu, je ves prosti čas posvečal študiju. Predvsem je proučeval Marxove, Engelsove in Lassallove spise.

Kmalu je začel tudi drugim oznanjati plod svojih študij. Ustanovil je »svobodno šolo«, ker je učil delavske otroke in odrasle brate, pisati in socialistične nazore.

Leta 1914. je imel že mnogo posnemovalcev in Caballero je združil vse prijatelje v »Sindikatu soc. učiteljev«.

1917. l. je postal generalni tajnik socialističnih sindikatov.

samo zato v mreži, da so luknje vedele, kam prav za prav spadajo.

Razen tega je imel vsak še prav umazano blazino. In vsak je imel še po eno razcapano odejo. Na steni je viselo staro ogledalo v okvirju iz bele pločevine, poleg njega pa nekaj fotografij nagih, popolnoma nagih deklet in potem pa še nekaj fotografij o rečeh, nad katerimi čuva v mnogih deželah državni pravdnik. Teh fotografij bi ne mogla braniti nikaka še tako moderna umetnostna komisija, kajti z umetnostjo niso bile te fotografije res v nikaki zvezi, zato pa so bile v zvezi z naravnimi dogajanjem. Toda v deželi, kjer si lahko take lepe stvari kupiš v vsaki pošteni prodajalni in kjer jih prav tako zlahka dobi desetletni mladič kakor star mornar, trgovina s takimi slikami ni posebno dobičkanosna, ker nikogar ne zanimajo in jih tudi nihče ne kupuje. Samo, kar je prepovedanega, vzbujajo zanimanje. Tudi mi nismo videli na teh slikah nič posebnega — sploh pa tudi utegnili nismo, kaj posebnega videti.

Med deveto in drugo uro bi v spalnici nihče ne vzdržal — izpremenil bi se v njej takoj v suho meso. Toda v tem času tudi v spalnici nismo imeli kaj iskati, ker smo delali pri pečeh. In prav tedaj, kadar se je začel zrak tako lepo ohlajati, da bi prav sijajno lahko spali, smo morali vstati.

Delavci ali sužnji?

Nekaj je gnilega v državi Rumuniji

Mednarodna zveza stavbinskih in lesnih delavcev v Amsterdamu objavljaja:

Dvesto slikarskih pomočnikov v Bukarešti se mora skrivati pred predsednikom policije. Ne da bi bili zločinci, temveč ker jim je bilo ukazano, da morajo delati brezplačno pri zidavi novega policijskega poslopja.

Človeku se jeziijo lasje, ko čuje o takem brezmejnem despotizmu, ki mu v dvajsetem stoletju ni para. Prepisali smo ta odlok iz št. 269 demokratičnega dnevnika »Zorile« od 31. januarja 1936, ki izhaja v Bukarešti.

Poročilo pravi, da je vsemogočni policijski ravnatelj Gavrielle Marinescu, zoper katerega je bilo v javnosti iznešeno že mnogo obtožb, izdal tako naredbo, v kateri ukazuje detektivom, da naj vse slikarje, ki jih zalotijo kjerkoli, aretirajo in privedejo k njemu, da bodo vršili brezplačno dela na luksuzni novi stavbi policijskega prezidija. Dnevnik »Zorile« imenuje tudi imena slikarskih pomočnikov, ki so bili aretirani pod pretvezo, da bodo zaslišani in da bo to zasliševanje njim v korist. Na policiji so jih pa čez noč zaprli, drugi dan ob 7. uri zjutraj pa pod nadzorstvom straže odpravili na novo stavbo. Tam so morali delati od 7. ure zjutraj do 9., nekateri celo do ene ure ponoči z enournim odmorom. Delavce, ki so se protivili, so pretepali in zaprli v mrzlo kletko.

Ko so delavci zahtevali plačilo za storjeno delo, so dobili odgovor: »Kaj vas ni sram, da zahtevate plačilo? Ta palača se gradi za vas, to je vaš dom.« Tako poroča dnevnik »Zorile«. Komentar je odveč.

Ravnateljstvo SUZORa v Zagrebu

Minister socialne politike in narodnega zdravja je imenoval novo ravnateljstvo Osrednjega urada za varovanje delavcev v Zagrebu.

Redni člani uprave delodajalci so: Ivan Prpić (Zagreb), ing. Amadeo Carnelutti (Zagreb), Marko Bauer (Zagreb), Jakob Pavlina (Zagreb), Ilija Penić (Beograd), ing. Miodrag Momić (Niš), Vlada Marković (Beograd), Anton Rojina (Ljubljana), Ivan Avsenek (Ljubljana), ing. Velimir Moš (Sarajevo), Dragić Mijatović (Novi Sad) in Josip Mardešić (Komiža) ter toliko namestnikov.

Redni člani delojemalci so: Vilim Haramina (Zagreb), Rudolf Petek (Za-

greb), Vladimir Pfeifer (Zagreb), Geza Brudnjak (Zagreb), Luka Pavičević (Beograd), Sreten Stojanović (Niš), Stojan Stanković (Beograd), Viktor Kozamernik (Ljubljana), Jože Lekan (Maribor), Jovo Jakšić (Sarajevo), Marin Glavina (Novi Sad) in Stojan Rajičević ter namestniki.

Redni člani nadzorstva delodajalci so: Andrija Krbavec (Osijek), ing. Lazar Kostić (Beograd), dr. Kozma Ahačić (Tržič) in namestniki.

Redni člani nadzorstva delojemalci so: Gojko Berberović (Zagreb), Bogdan Krekić (Beograd) in Franjo Žebot, priv. urad. (Maribor) ter namestniki.

Iz Afrike Italijani zavzeli Ambo Alagi

Italijanska poročila pripovedujejo o svoji zmagi na severnem eritrejskem bojišču. V Italiji vlada silno veselje in zahvalne molitve molijo. Po teh vesteh so pognali v beg čete rasov Kasa in Sejuma. Umika se tudi ras Buruj. Če so te vesti resnične, je abesinska vojska zagresila veliko strategič-

no napako, ki izhaja iz nepredvidnosti. Pomožne čete, ki so prihajale z juga, so prišle prepozno.

Svetovno časopisje to zmagi povečuje, ker zahtevajo tako interesi diplomatov.

Na severu in na jugu je zlasti aktivno italijansko letalstvo.

Delo samo po sebi sicer ni bilo težko, kaj takega bi ne smel trditi. Toda če si petnajst do osemnajst ur neprestano na nogah, če moraš brez prestanka tekati sem in tja, se sedaj sklanjati in nato zopet stegovati — te to mnogo bolj utruje, kakor če osem ur na istem mestu prav teško delaš. In potem pa neprestano povelja: »Brž, brž pogačo iz peči. Hitro, za sto zelenih, namažite pločevino z mastjo! Za vraga, dajte no že pripraviti stroj za mešanje; hitro, hitro, potrebujem sneg. Prekleta, testo je preveč osoljeno, krucinal, napravite novo! Potrebujem dve kili glazure, saj sem vam že pred eno uro povedal. Za hudiča, kaj že niste včeraj nakuhali sladkorja? Na, sedaj pa imamo! Sveti Nepomuk, sedaj pa še ledu ni. Na, hvala lepa, pa bomo delali zopet pri vsej svinjariji do šestih!«

Tako so nas neprestano tirali in podili. Trdno sem prepričan, da sem vsak dan na ta način predirjal najmanj štirideset kilometrov. In potem pa še neprestane izpremembe. Komaj se je novinec malo naučil, nas je že kdo zapustil. Največ časa smo izgubili, da smo novince kaj naučili. Senjor Doux pa je rekel: »Sedaj ste dobili dva nova in vkljub temu ne napravite več. Čemu pa naj potem še sploh jemljem nove? Saj itak nič ne pomaga.«

Prevalja Talpa

II. Knjiga

58

Od časa do časa smo spalnico pometli, poribali pa je nismo nikoli. Ker je streha puščala, se je nacurljalo v našo luknjo dovolj vode, zlasti, kadar se je utrgal oblak, kar se je v zadnjem mesecu deževne dobe dogajalo vsake pol ure. Kajpak smo bili tedaj tudi mi mokri in naše spanje je bilo potem pač v tem, da smo morali neprenehoma vstajati in premikati posteljo pod tisti konec strehe, kjer smo menili, da ne bo uhajala voda. Toda dež nas je zasledoval z vprav vztrajno zlobnostjo, pa najsi smo se zvrlekli, kamor smo hoteli.

Vsak izmed nas je imel mrežo zoper moskito. Toda te mreže so bile že močno raztrgane. In moskito niso našli prav lahko samo tistih mest, kjer je bila mreža raztrgana, nego so prav s tolikšno lahkoto našli tudi tista mesta, kjer smo bili prepričani, da je mreža cela. Mreže smo neprenehoma popravljali — kolikor se je pač dalo. Toda naslednje jutro je bila tik ob zašiti luknji zopet raztrgana. Mirno bi smel reči, da so te mreže obstojale samo iz velikih lukenj, ki so bile povezane s praperelimi cunjami, — in te cunje so bile

Doma in po svetu

Ker je bolan naš temelj — kmet, je bolan ves narod. Tako pravi zadnji »Kmetiški list«. O, prav ima! Kmet ne mara milosti, pravico hoče! tako pravi dalje. O, kako prav ima ta list! Ne besed, ne obljub in daril, marveč povrednotenje kmetiških pridelkov z drugimi blagom. To je cene kmetiških pridelkov morajo biti v gotovem sorazmerju, potem bo kmet šele izhajal. Vse drugo je laž, je pesek v oči. Pomni naj pa vsakdo, ki ima s kmetom količjak opraviti, da bo kmet, če kdaj v bolečinah oslepi, postal vprav v svojih bolečinah zver. Kdo bo tedaj odgovarjal zanj? — Kako srčno, kako sočutno piše ta list o kmetu! Velik del resnice je v tem. Toda vprašati se moramo, zakaj je prišlo do takih razmer? Kdo je kriv? Kmet ni kriv, krivi so tisti, ki so imeli politiko »v rokah« zadnjih deset let. Mi nismo bili tisti. Kaj ne? Politiki bi bili pač morali prističi peruti kapitalističnim spekulantom s tem, da bi vodili boljšo gospodarsko politiko v državi. Za vrat je pa treba prijati tistega, ki je s svojo politiko zakrivil bedo kmeta in delavca.

Niška občina in javna dela. Niška občina najame 15 milijonov dinarjev posojila za javna dela. Občina bo zgradila tri osnovne šole, sodišče, trgovsko akademijo in stavbo za vojno oblast.

Zagrebski peki kaznovani radi navijanja cen. Proti samovoljnemu povijanju cen kruhu se vsa zagrebska javnost ogorčeno bori. Peki, ne vsi, ampak samo en del, so se maščevali občinstvu na ta način, da niso hoteli več peči črne kruha, ki ga siromašni sloji največ rabijo, belemu so pa cene zvišali. Mestno načelstvo jih je pa sedaj občutno potipalo. 50 pekovskih mojstrov je po § 150 tržnih predpisov kaznovalo vsakega na 2000 Din globe, to je skupno 100.000 v prid ubožnega sklada. Pritožba nima odločilne moči in bodo peki morali na vsak način plačati, tudi če se pritožijo na bansko upravo. Skoraj gotovo pa je, da bo tudi banska uprava kaznen potrdila, ker je grdo navijanje cen preveč očitno, neutemeljeno in je občinstvo radi tega zelo razdraženo. — (Banska uprava je obsodbo potrdila.)

Fašistični »Ognjeni križ« je imel v Franciji okoli 800.000 članov. V Parizu samem je bilo v tej organizaciji 40.000 mladinskih članov.

Volitve v Franciji v parlament bodo 19. aprila in ožje volitve 26. aprila t. l.

Drugi komunist v francoskem senatu. Laval je bil izvoljen v dveh okrajih, v pariškem in podeželskem. Odločil se je, da obdrži podeželski mandat. V dopolnilnih volitvah je bil izvoljen v senat komunist Clamamus. Senatorje volijo namreč indirektno zastopniki občinskih odborov. Clamamus je prejel pri teh volitvah 616 glasov združene ljudske fronte, nasprotniški kandidat sredine je prejel 585 glasov. Komunisti imajo sedaj v francoskem senatu dva člana.

Španska vlada ostane zvesta Društvu narodov. Španska vlada je službeno izjavila, da ostane zvesta politiki Društva narodov ter da bo vršila vse dolžnosti, ki jih ima na podlagi pakta Društva narodov. To je jasna izjava španske demokracije, kakršno redko čujemo iskreno.

Rusija dobavi žito Abesiniji brezplačno, če temu pritrudi Društvo narodov.

Daleč smo še. Japonski profesor dr. Minsbej je rekel v nekem članku, da japonski cesar ni božja institucija, temveč samo organ države. O stvari so bile stavljene v parlamentu interpelacije, toda profesorja se nihče ni upal braniti ali opravičevati. Posebno divji so bili vojaški krogi ter so napravili atentat nanj. — Po »naših« nazorih so tudi Hitler, Mussolini in drugi despoti božje ustanove in se torej ne razlikujemo mnogo od Japoncev in njih naziranj.

Filozofji so svet samo različno razlagali, gre pa za to, da ga spreminimo.
K. Marx.

IZ NAŠIH KRAJEV

Maribor

Kdo so trboveljski slavčki? »Mi smo pa od tam doma, kjer se sonce ne smelja!« tako se navadno predstavijo pred vsakim nastopom. V par letih po ustanovitvi je ta edinstven mladinski zbor dosegel tako umetniško višino, da je zaslovel daleč preko meje naše države. Je to zbor, ki po izjavah nešteti nepristranskih glasbenih kritikov nadkrijuje svetovno znane Wiener-Sängerknaben. Trboveljski slavček se udeležuje tudi na socialnem polju tako, da oskrbuje male pevčke, ki so učenci osnovne in meščanske šole, z vsemi šol. potrebščinami, z obleko in hrano; v velikih počitnicah pa je na lastne stroške vzdrževal na morju kolonijo 150 otrok. Tudi se je slavček spomnil kakanjskih žrtev z lepim zneskom Din 12.000. Obravnane zbora pregleduje banovinski šol. odbor. V začetku aprila t. l. se bo vršil v Pragi mednarodni kongres za glasbeno vzgojo, na katerega je povabljen tudi Trboveljski slavček. Na tem glasbenem festivalu se bo naš slavček meril z mladinskimi zbori Anglije, Francije, Švice, Švedske, Finske, Rusije, Japonske in Čehoslovaške. Da si preskrbi materialna sredstva, ki so mu potrebna za udeležbo kongresa v Pragi, bo priredil Trboveljski slavček po naših mestih in večjih krajih več koncertov.

Koncert trboveljskih slavčkov. V Mariboru se bo vršil koncert v Unionski dvorani v soboto, 7. t. m. zvečer, drugi dan v nedeljo, 8. t. m. se bo vršila istotam matineja za vse mariborske šole. — V nedeljo popoldne pa nastopi zbor v Rušah. — 15. marca se bo vršil koncert v Celju.

Seja občinskega sveta. V petek, dne 24. februarja se je vršila seja mestnega sveta mariborske mestne občine, na kateri je bilo rešenih več pritožb. Predloga, da bi se prostori, ki so namenjeni za delavski azil porabili za mestno oskrbnišnico, občinski svet ni osvojil, ker je vendarle zmagal zdrav razum, da bi to pomenilo rešitve vprašanja oskrbnišnice, za kar bo potrebna nova velika zgradba. Gospodje na Koroški cesti se tudi niso več upali posebno zagovarjati ta svoj nesmiselni predlog, ki je vzbudil toliko opravičenega ogorčenja med delavstvom. Ker bi bilo potrebno za adaptacijo mariborskega gradu okrog 7 milijonov dinarjev, če bi se hotelo namestiti v njem magistrat, je bilo sklenjeno, da bo grad na razpolago za mestni muzej, študijsko knjižnico i. t. d. Mestni svet je odobril tudi zavarovalno pogodbo z Vzajemno zavarovalnico. Lastnina mariborske mestne občine je zavarovana za okroglo 67 milijonov dinarjev.

Izvoljen je bil tudi pripravljalni odbor za zgraditev radio-relais postaje.

Stanovanjsko bedo rešujejo. Te dni je izšel razglas mestnega magistrata, da bo v bodoče mestno poglavarstvo dodelilo stanovanja v barakah, vagonih in zaslitih stanovanjih le onim deložirancem, ki so pristojni v Mariboru, ako so brez službe in brez sredstev. Ostalim pa le, če izpolnijo pogoje, da postanejo pristojni v Mariboru. Stanovalci v mestnih hišah, ki ne morejo plačevati najemnine, bodo premeščeni v barake in vagonce, ako so mariborski občani. Izmed dosedanjih stanovalcev barak in vagonov bodo po-

Putnikov posebni vlak v Planico

Težko pričakovani dan smuških skalalnih tekem na povečani skalalnici v Planici se bliža. Mednarodna smučarska Zveza (FIS) je končno sprejela Planico v seznam svojih oficijelnih skalalnic in s tem je dana možnost najboljšim in najdržnejšim skalalcem sveta, da pokažejo na tej nedosežni skalalnici svoje znanje in upravičeno pričakujemo, da bo v nedeljo, dne 15. marca, padel svetovni rekord in 100-meterska znamka. — Z ozirom na izredno zanimanje za te skalalne tekme priredi Putnik s sodelovanjem društva »Planica« večje število posebnih vlakov in sicer iz Ljubljane, Beograda, Zagreba, Maribora, iz Avstrije in iz Italije. Da bodo posamezni vlaki že od daleč vidni, bodo opremljeni s kartoni v raznih barvah. Mariborski vlak bo označen za zeleno barvo. Vozni red je zelo poseben: Vlak odhaja iz Maribora v soboto 14. marca ob 23. uri in dospe v Planico 15. marca ob 6. uri, tako da bodo udeleženci imeli priliko za smučanje ves dopoldan in se bodo lahko naučili smučarskega raja v Planici. Vozna cena z vstopnino in značko vred znaša le Din 75. Vsak udeleženec bo dobil posebno kontrolno karto, na kateri bo označena številka vagona in sedeža. Preenje v vlaku je s tem popolnoma izključeno. — Vlak bo sprejemal tudi udeležence iz Kranj, ob progi Maribor—Litija, kakor tudi iz krajev, ki imajo priključek na glavno progo. Vsi udeleženci se morajo prijaviti izključno pri Putniku v Mariboru ali v Celju, kjer bodo dobili vozne karte za ta vlak. Udeleženci iz krajev ob stranskih progah morajo navesti se na odhodni postaji nedeljsko povratno karto do priključne postaje, katera jim bo služila tudi za povratek po teh stranskih progah (Prevalje—Maribor, Murska Sobotna—Ptuj—Pragersko, Konjice—Poljčane, Dravograd—Celje, št. Ij—Maribor, Rogaska Slatina—Grobello). Vozno ceno v znesku Din 75 je treba poslati ali na čekovni račun št. 14.720 (Tujskoprometna Zveza v Mariboru), ali pa še bolje potem poštne nakaznice Putniku v Mariboru. — Pohitite se prijaviti! Kdor se preje prijavi, dobi boljši prostor v vlaku. Vozne karte obtemen z vstopnicami se dobijo, kakor že omenjeno, izključno pri Putniku v Mariboru in Celju, počeni s pondeljkom 9. marca, ter jih kolodvorske blagajne ne bodo izdajale.

stopoma odpravljeni v domovinske občine vsi tisti, proti katerim se lahko postopa po odgonskem zakonu in po naredbi kr. banke uprave o podpiranju brezposelnosti in pobijanju delomrznosti. — Kaj neki porečejo k takšnemu reševanju stanovanjske bede »Slovenec«, »Delavska fronta« in drugo klerikalno časopisje. O zaščiti stanovanjskih najemnikov pri nas ti listi v zadnjem času previdno molče. Mnogo pa vedo povedati o bedi v Rusiji, Španiji in vseh tistih državah, kjer se še ne vlada po intencijah papeške enciklike »Quadragesimo anno«.

Zaupniški tečaj, ki je trajal okrog tri mesece, je bil s predavanjem minulo sredo zaključen. V okvirju tega tečaja so se vršila predavanja o praktičnih vprašanjih, kakor socialni zakonodaji, socialnem zavarovanju, stroju strokovnih organizacij, socialni zaščiti, pravopisju in računstvu, praktičnem spisju, tisku, taktiki delavskega gibanja, združništvu, gospodarskih vprašanjih, pravicah in dolžnostih obratnih zaupnikov i. t. d. Posetniki tečaja bodo v nedeljo, dne 15. t. m. priredili skupen izlet, o čemur bomo še posebej poročali.

Zveza živilskih delavcev, podružnica v Mariboru je obdržala minulo nedeljo svoj redni letni občni zbor, na katerem so podružnični funkcionarji poročali o delovanju in razvoju organizacije, ki se je tudi v minulem letu živahno udeleževala in štutila interese živilskih delavcev. V novi odbor so bili izvoljeni po večini dosedanjí odborniki s s. Jazbinškom na čelu.

Občni zbor lesnih delavcev se je vršil minulo nedeljo v Delavski zbornici. Občni zbor je vodil predsednik podružnice s. Skrinjar, poleg ostalih funkcionarjev organizacije je poročal o položaju lesnega delavstva tudi centralni tajnik s. Bricelj iz Ljubljane.

Čajanka »Zarja«, ki se je vršila minulo nedeljo v dvorani Delavske zbornice je lepo uspela. Pevski zbor je zapel več delavskih in narodnih pesmi, tamburaški odsek pekov pa je pridno sviral in s tem mnogo pripomogel k prijetni zabavi. Obiskovalci, ki so do zadnjega kotička napolnili vse prostore, so izrazili željo, da naj »Zarja« še priredi tako prijetne prireditve.

Živiljenjsko varčevalno zavarovanje po najugodnejših kombinacijah lahko sklenete pri »Fenišk«, zastopnik Ivo Klarič, Maribor, Aleksandrova cesta 43 pritličje desno. Zadoštuje dopisnica, da Vas obiščem na domu.

Študenti pri Mariboru

Moderno upeljevanje mrličev. »Ogenj«, društvo za moderno upeljevanje mrličev v Mariboru, priredi v četrtek, dne 5. marca ob 19. uri (7. uri) v dvorani gostilne Špuraj predavanje o upeljevanju mrličev s skioptičnimi slikami. Predaval bo predsednik društva dr. Reisman. Vsi prijatelji ideje modernega upeljevanja mrličev vabljeni.

Trbovlje

Članski sestanek. V četrtek, dne 5. marca se bo vršil članski sestanek članov podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije ob 4. uri popoldne v organizacijski pisarni v Delavskem domu. Dnevni red sestanka je: »Vzgoja članov organizacije«. Ker je razprava o gornjem predmetu zelo važna, zato vabimo vse člane k polnoštevilni udeležbi.

Naj se več ne dogaja! Na zunanem obratu tukajšnjega rudnika se je ob plačilnem dnevu dogodil slučaj, ki bi se naj ne ponovil. Izplačujoči organ je namreč odprl delavcev plačilni list, stresel denar na mizo in odzvel delavcu Din 106 za kritje neke take, čeprav se ta stvar rudnika ne tiče. Po rudarskem zakonu § 207 to ni dovoljeno.

Okrog rešilnega avtomobila. Vodstvo tukajšnjega rešilnega oddelka prostovoljnega gasilskega društva rudnik Trbovlje, je zašlo v popolno protislovje. Prvič, ker je zaprosilo Rudarsko glavarstvo, da naj dovolji, da se bo smelo rudarjem odtegovati prispevke od meзде, drugič, ker so nekateri zamenjali osebno mnenje z mnenjem funkcije izvršujočih delavskih zaupnikov in pri tem napadali proti glavnemu delavskemu zaupniku ter zahrbtno nastopali proti njemu, ki je štinitil delavstvo pred odtegljaji. Da ne bo nobenega slepomišljenja povemo javno, da priznavamo rešilnemu oddelku njegovo nesebično in izredno koristno delo za rudarje, priporočamo pa delavstvu, če se bo izkazala potreba, da prostovoljno prispeva za nabavo rešilnega avtomobila, smo pa proti prisilnemu odtegljaju, kakor se je hotelo to prvotno izvesti. Svetujemo rešilnemu oddelku, če hoče obdržati ugled, kakor ga je imel do sedaj, da se naj izogiba incidentov, kakor prej omenjeni, ker bo to samo v korist nadaljnjemu delovanju rešilnega oddelka kot človekoljubne ustanove.

Kranj

Občinski proračun za leto 1936-37. V tekočem proračunu so predvideni celokupni izdatki na Din 1.724.738, prav toliko znašajo tudi dohodki. — Pri tako veliki vsoti izdatkov opazimo prav majhne postavke za narodno zdravje in socialno skrbstvo. Znesek, ki je namenjen za podporo brezposelnim še daleč ne odgovarja potrebam. Na drugi strani pa vidimo dokaj velike postavke za podporo raznim društvom, kakor tudi lepe nagrade za procvit »narodne svetve«. Kljub temu, da so tudi strokovne organizacije dobile podporo, je SDSJ ni bila deležna. Upoštevatí moramo momente, da odbor ni zanj zaprosil, ker je bil mnenja, da strokovne organizacije pri tem ne pridejo v poštev. Lansko leto je dobila delavska kulturna zveza »Svoboda« Din 1500

podpore, katere pa vsled razpusta ni dvignila. Če bi bili gospodje občinski odborniki vsaj malo uvidni, bi brez posebne milosti vsaj nedvigljivo podporo, namenjeno »Svobodi«, določili naši strokovni organizaciji. (NSZ je dobila Din 2.000.—, čeprav ne vrši nobene važne misije za delavstvo.) Od okroglo Din 100.000.—, ki so v proračunu namenjeni za podporo raznim društvom, oziroma organizacijam (da ne omenimo še raznih nagrad, n. pr. knjižničarju Narodne čitalnice Din 12.000.—) ni dobilo delavstvo niti dinarja, kljub temu, da je občina važno industrijsko središče. S tem pa so občinski gospodje menda ugodili tudi gospodom okoli »Gorenjca«, katerim bo samo toliko žal, da se pri kritiziranju proračuna ne bodo mogli spodtikati ob marksisite in jim očitati kakšne malenkostne podpore. — Gospodje, kakor ste nas prezrli pri sestavljanju proračuna, tako nas prezrite tudi ob času občinskih volitev, bodite lojalni in ne silite na račun delavskih glasov na odločilna mesta v občinskem gospodarstvu. Delavstvo in nameščenstvo pa naj se zaveda, da bo upoštevano v občini le tedaj, kadar si bo izvolilo močno zastopstvo v občinsko upravo.

Delavci Prahove tkalnice na cesti. Zadnje soboto so bili odpuščeni vsi Prahovi tkalci in tkalke z motivacijo, da ni materiala. Podjetnik jim je odpovedal službo s sedemdnevnim odpovednim rokom. O tem je bila obveščena Delavska zbornica, da ugotovi prave vzroke odpusta in opozori podjetnika na zakoniti odpovedni rok.

Primskovo dobij novo šolo. V najkrajšem času se bo pričelo za gradnjo nove šole na Primskovem, za katero je predvideno v proračunu Din 800.000 in bo sedemrazredna. Sedanja šola ima samo dva razreda, kar ne odgovarja velikemu številu učencev, zato bo adaptirana za stanovanja in občinski urad. To akcijo je vsekakor treba pozdraviti, ker pomeni velik korak naprej.

Obrtniki, industrija in davki. Na str. 3 tednika »Gornjec« z dne 29. februarja čitamo v drugem stolpcu od zgoraj sledeči zaključni stavek: »Iz te tabele pa je tudi razvidno, kako napačno je ono zlonamerno govorjenje, da industrija na davkih ničesar ne plačuje.«

Vzemimo konkretni primer obrtnika z enim pomočnikom in industrijska podjetja (v Kranju tekstilna) s tisoč delavci. Obrtnik je bil na osnovni pridobitni obdavčen z Din 448.—, industrijsko podjetje, družba z o. z. pa z Din 250.000.—.

Tu se kaže v obdavčbi veliko nesorazmerje. Ako je obrtnik z enim pomočnikom obdavčen z Din 448.— davčne osnove, bi bilo pričakovati, da bo industrijsko podjetje s tisoč delavci obdavčeno vsaj tisočkrat, t. j. Din 448.000.— davčne osnove, če že ne več, kot bi sledilo iz zakona o progresivni obdavčitvi, ako bi se progresivnost izvajala, ker 2 delavca v skupni združitvi naredita n. pr. 2 in polkrat več kot 1 delavec; 3 delavci v skupni združitvi 2 in tričetrt; 4 delavci v skupni združitvi naredijo dela za 5 posameznih delavcev itd.

Obrtnik mora plačati najemnino za delavnico; če pa dela v lastnem poslopiju, mora plačati zgradarino, medtem ko je industrijsko poslopije trajno davka prosto. Nakup surovin v veliki množini je za industrijo cenejši kot za obrtnika, ki jih po malem kupuje. Te in še druge ugodnosti ima industrija pred obrtnikom.

Velika koncentrirana podjetja (n. pr. tekstilne tovarne, ki imajo: tkalnico, barvarno, tiskarno, apreturo, torej vse panoge te industrije) ponajveč barvajo ali tiskajo blago manjših nekonzentriranih tovarn (n. pr. samo tkalnic) za mezdo, ki dosega po množini v barvanje ali tiskanje oddanega blaga stotisoče in milijone dinarjev, s katerimi taka velika podjetja plačajo njim odmerjeni družbeni oziroma pridobinski davek (družbe z o. z.).

Faktično torej velika podjetja ne plačujejo davka iz svojega žepa, ker tuje blago oplemenijo (pobarvajo, potiskajo) ob priliki, kadar oplemenjujejo svoje lastne izdelke — tkanine. To je ravno tako kot dela premožnejši kmet, ki reče, da njegovi konji si morajo z delom pri drugih (baitarjih) prislužiti to, kar doma pojedó, tako da kmeta vzdrževanje konj ničesar ne stane.

Zato pa je ljudsko govorjenje, — da velika industrija malo davkov plačuje — pravilno in upravičeno.

Krajska gora

Občinske volitve in J. R. Z. Pondeljov »Slovenec« je priobčil izid občinskih volitev v Kranjski gori, katere so se vršile v nedeljo, dne 1. marca. Navedene številke so točne. Lavtizar je dobil 85 glasov in 1 odbornika, lista Budineka pa je dobila 267 glasov in 17 odbornikov. Pripomniti moramo k temu, da v Kranjski gori ni bilo JRZ liste. Lista Budinika je popolnoma nestransarska, na kateri se je združilo vse kar ni bilo zadovoljno z dosedanjim režimskim gospodarstvom gospodov od JNS, da se enkrat za vselej temeljito obračuna z njimi. To se je tudi zgodilo. Če bi se bili pa gospodje od JRZ drznili postaviti za te volitve svojo stransarsko listo pa so lahko uverjeni, da bi bili doživeli še veliko bolj slaven poraz, kakor ga je doživela lista g. Lavtizarja.

Velenje

Dr. Novačanove obljube pred sodiščem. Pri prizivni razpravi v Celju v tožbi delavskega zaupnika J. Polanca proti rudniku za plačilo mezde radi neplačanega dopusta so se prečitale prav zanimive izpovedbe prič-

Naša akcija

za svobodno strokovno organizacijo in „Delavsko Politiko“

Sijajno obiskano predavanje v Guštanju. — 20 novih naročnikov za „Delavsko politiko“.

V nedeljo, dne 1. marca je skicala podružnica zveze kovinarjev (SMR.J) predavanje v gostilniških prostorih pri Miloniku. Udeležba je bila vprav sijajna. Poleg delavcev so prišle na predavanje tudi delavske žene, ki so s svojo navzočnostjo pokazale, da se tudi one zanimajo za vprašanja, od katerih je odvisna eksistenca ne samo delavcev, ampak tudi delavskih družin. Poleg starih sodrugov so se gnetli v nabito polnih prostorih tudi mladi sodruzi, ki bodo postali nekoč vredni nasledniki starih sodrugov-prvoboriteljev.

Govorila sta ss. dr. Reisman in Eržen o težkem položaju delavstva, o naporih strokovnih organizacij za njegovo izboljšanje, o zakonitih socialnih pravicah in zaščiti delavstva ter o važni vlogi našega delavskega tiska v boju delavskega razreda za boljše bodočnost.

Izvajanja obeh govornikov so prekinili navzoči večkrat z burnim odobravanjem, posebno pa ob zaključku. Pred koncem predavanja je spregovoril tudi s. Juh, ki je otvoril

predavanje, nekaj toplih, vzpodbudnih besed, ki so našle istotako živahen odmev.

Omeniti je treba, da so navzoče delavske žene vzpodbujale moze k vztrajnosti in da je n. pr. sodružica, čije mož je okleval ali bi naročil »Delavsko Politiko« ali ne, izjavila: »Pa jo naročim jaz in jo bom tudi plačevala!«

Lepo število naročnikov »Delavske Politike« v Guštanju se je po tem predavanju dvignilo za nadaljnjih 20. Guštanskim sodrugom in sodružicam čestitamo k njihovi vztrajnosti in zavednosti, zlasti še vsem funkcionarjem in zaupnikom, ki so res lahko ponosni na uspehe svojega dela! Upamo, da po tem predavanju pa tudi med delavstvom ne bo nikogar več, ki bi neorganiziran stal ob strani in užival sadove, ki jih ustvarja organizacija z naporom vseh svojih sil. Delavstvo čuti, da je treba premagati najprosovravnika, ki mu je najbolj nevaren, ker se nahaja v njegovi sredi, in ta je: nezavednost! In to delo vršimo sedaj!

Pomenki o čevljarški industriji

Trgovinski minister je skical v Beograd anketo tovarnarjev usnja in čevljev, čevljarjev, trgovcev in zastopnikov tvrdke Bat'a. Dne 27. m. m. se je vršil ta anketa. Na enketi je slo predvsem za eksistenco 20.000 mojstrov in pomočnikov, z rodbinami najmanj za 100.000 oseb.

Na anketi pa niso bili zastopani delavci in konzumenti, čeprav se problem jako tiče tudi teh. Konzumenti niso organizirani, delavci pa so, ali kljub temu niso bili povabljeni, kar je neumljivo.

Bat'a je to konferenco uvedel z znanim oglasom, v katerem dokazuje, da boj proti Bat'i podpirajo z denarjem usnjarski tovarnarji, kar je močno učinkovalo.

Najprej so skušali mojstri dokazati, da se ne vodi boj v prid usnjarske industrije. Boj so vodili izpočetka mojstri sami, šele potem so se pridružili drugi.

Drugi govornik je povedal o Bat'i prav zanimive podrobnosti. Tovarna Bat'e v Borovu je ustanovljena s 40 milijoni dinarjev kapitala. Domačega kapitala pa je samo en milijon v tej glavnici. Tovarna izdelava vsak dan 20.000 parov čevljev. Viharno nagla proizvodnja, je rekel govornik, je jako škodljiva delavstvu telesno in duševno. Najbolj obsodbe je pa vredno, da Bat'a delavstvu nalaga ves riziko.

Trgovci očitajo Bat'i, ker prodaja čevlje direktno konzumentom, ne da bi jih oddajal v prodajo trgovcem. Njegovih 400 poslovalnic vodijo poslovodje, ki morajo ob nastopu vložiti 10 tisoč Din kavcije ter delati nekaj časa brezplačno, da se izkažejo ali ne. Po definitivni namestitvi morajo kriti vso izgubo, ki izvira odtod, ker sezonskega blaga niso mogli pravočasno prodati. To povzroča vedne izpremembe poslovodij, ki morajo večkrat tudi svojo kavcijo prepustiti podjetju.

Posebno oster je bil protest proti gumijevim čevljem, ki jih prodaja pri nas 70% dražje kakor na Čehoslovaškem. Gumijevi čevlji so nehiženični in tudi negospodarski, ker izpodrivajo prodajo surovih kož.

Milan Čučak je očital Bat'i, da plača premalo davka. Industrijec Jakil je opisoval nedostanost Batinih izdelkov (papir v petah in slabejši material). Drugi govornik je pa zopet ugovarjal, da bi imel Bat'a le 2.3% čistega dobička, ter rekel, da si s takim dobičkom pač ne bi mogel osvajat kontinentov.

navadnih delavcev in je s svojimi strokovnjaškimi nasveti mnogo doprinesel, da je igra dosegla tako lep efiok. Po končani igri je društveni godbeni odsek pod vztrajnim vodstvom s. Florijana zasviral k zabavi, pri kateri je posebno mladina (pri plesu) prišla na svoj račun. Pred igro so odpele požrtvovalni pevci društva »Cankar« pod spretnim vodstvom s. Demšarja tri pesmi v splošno zadovoljstvo. Na ta način nam je ta prvi večji uspehi javni nastop del. kult. društva »Cankar« dal pobudo za nadaljnje delo v procvit in napredek društva in delavske kulture, kakor je tudi dvignil čast in ugled slovenskega delavca in delavke v Sarajevu. Še enkrat, hvala vsem, ki so na kakršnikoli način moralno in materialno doprinesli k lepemu našemu uspehu. Na delo, sodruzi in sodružice, za boljše bodočnost in napredek!

Za Bat'o se je zavzel zastopnik neke rumene organizacije. Udeleženci so mu klicali: »Tu ni delavcev!« Priglasilo pa se je k besedi še več zagovornikov Bat'e.

Delavci niso zadovoljni z Bat'ovim sistemom zaradi pretkanega mezdnege sistema, ki nalaga delavcem ves mogoči riziko.

Delavci so proti temu sistemu, ker nasprotuje delavskemu varstvu in Obrtnemu zakonu in ker Bat'a nasprotuje svobodnim delavskim organizacijam.

Dolžnost obrtne nadzorne oblasti bi morala biti, da Bat'o prisili, da svoj delovni sistem prilagodi delavsko-varstveni zakonodaji, da se s tem prepreči preveliko izkoriščanje. V splošnem pa

še nekaj pripomb

Neki tovarnar čevljev je pred šestimi leti izjavil, da pri čevljih, ki so tako dragi, požre prekupec 80% dobička. Čevlji so v primeri s stroški za surovine in produkcijo najmanj polovico predragi.

Seveda tako dragi produkti niso imeli odjemalcev in je imela konkurenca zlata tla.

Dalje so ustanovili izvozno družbo surovih kož, ki je dobivala izvozno premijo. Kože so izvažali, doma jih je pa manjkalo. Zaradi tega so pozneje dobivale zunanje tovarne za čevlje ceneje surovine in bile konkurence zmožne.

Nedvomno je tu mnogo krivde. Če bi bile domače tovarne podpirale s primernimi cenami konzum, preprečile spekulacije s surovinami, bi danes naše usnjarske in čevljarške tovarne mele več posla, bi obratovali in ves trg bi imele.

Konkurenca pa seveda škoduje industriji kakor tudi obrtnikom. Zakrivilo smo jo sami.

Delavski pravni svetovalec

(Šoštanj).

Plačilo uslužbenskega davka

Vprašanje: Ali mora delavec, star nad 60 let, plačevati uslužbenški davek in koliko ga mora plačevati pri urni mezdi Din 8.50.

Odgovor: Tudi nad 60 let star delavec mora plačevati uslužbenški davek in ni glede starosti tozadevno nikake omejitve.

Višina davka se računa na podlagi dnevnega dohodka. Koliko bi Vi morali plačevati davka, Vam ne moremo povedati, ker v svojem pismu niste navedli za koliko nepreskrbljenih otrok morate skrbeti. Ako nimate nobenega otroka, potem znaša pri Vaši plači in pri burnem dnevnem delu davek, ki ga morate plačevati tedensko Din 9.50. Višino davka si lahko sami izračunate na podlagi razpredelnice, ki je natisnjena v vsaki knjižici uslužbenskega davka.

Glasba

Natečaj za kompozicijo za moški zbor razpisuje Savez radniških pevskih, glazbenih in umjetniških društva Jugoslavije v Zagrebu, Primorska ul. 2-II. Pobljže informacije dobe skladatelji direktno pri zvezi.

Oblastna konferenca podzveze SPNJ v Mariboru

V nedeljo, dne 1. t. m. se je vršila v Ljubljani v Delavski zbornici letna oblastna konferenca podzveze Saveza privatnih namještenika, Maribor. Predsednik s. Petijan je bil zaradi bolezni odsoten. Konferenca mu izročila najiskrenejšo pozdrave.

Konferenco je vodil s. Pelikan. Poročali so ss. Pelikan, Vidovič, Golmajer in Jelen. Centralno Saveza je zastopal s. Pi-brovec, Strokovno komisijo s. Verbič.

Konferenca je poročila po temeljiti razpravi odobrila ter podelila upravi podzveze razrešnico.

Sprejete so bile tri resolucije in izvoljena nova uprava zopet v Mariboru.

Resolucija k razširitvi pokojninskega zavoda za nameščence na vso državo zahteva, da se s pooblastilnim zakonom uveljavijo načela:

1. Da se razširi dolžnost zavarovanja po obstoječem zakonu o pokojninskem zavarovanju na vso državo za vse nameščence, kakor tudi na osebe, zaposlene v trgovskih in drugih obratih, ki spadajo pod obrtni zakon (trgovske sotrudnike), na zobne tehnike in na strojnike s strojniškim izpitom.

2. Da se v to svrhu ustanovi v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu samostojne Pokojninske zavode, odnosnočasne uprave s pravicami in dolžnostmi zbora in upravnega odbora, izvirajočimi iz zakona z dne 22. decembra 1933 in odredi področja.

3. Da se ustanovi v svrhu skladnega izvrševanja predpisov zakona in uredb o pokojninskem zavarovanju nameščencev in varovanja skupnih koristi skupni samoupravni organ vseh Pokojninskih zavodov, ki tudi uredi odnose do ostalih socialnih ustanov in določi s posebno uredbu njegovo kompetenco, pri čemur naj bo varovan princip podzavarovanja.

4. Da se izda potrebne enotne izvršilne predpise.

Resolucija o socialni zaščiti zahteva:

1. da se čimprej izvede revizija Zakona za zaščito delavcev glede trajanja delovnega časa, da se za privatne nameščence določi delovni čas 8 ur na dan in največ 40 ur tedensko.

2. Dokler se v tem pravcu ne izvede revizija Zakona za zaščito delavcev, naj se takoj izvede revizija Uredbe o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih lokalov in o delovnem času pomožnega osebja, izdana od ministrstva za soc. politiko in nar. zdravja v l. 1929 pod št. Z. R. 4201-IV v cilju:

Glede socialnega zavarovanja zahteva resolucija:

1. Takojšnji razpis svobodnih in tajnih volitev v bolniške blagajne in v samouprave socialnega zavarovanja.

2. Pospešitev poenotenja vseh panog socialnega zavarovanja nameščencev za vso državo.

3. Čimprejšnjo izvedbo delavskega starostnega zavarovanja ter zavarovanja za nezaposlenost.

Podzvezna konferenca je uspela jako povoljno ter ima zaznamovati v minulemu letu stvaren in moralen napredek.

Sarajevo

Naši slovenski sodruzi na delu. V soboto, dne 15. t. m. je odigrala diletantska sekcija del. kult. društva »Cankar« Cankarjevo socialno kolektivno dramo »Hlapec« Jernej in njegova pravica« v dvorani Delavskega doma. Bil je to prvi večji nastop slovenskih delavcev in delavke v Sarajevu. Čeprav smo marsikaterega inteligentnega znanca pogrešali, je bila velika dvorana nabito polna delavstva iz tovarn, kljub temu, da je bil komad odigran v slovensčini, samo s predhodnim kratkim tolmačenjem v srbohrvaščini. Poznalo se je, da se je publika vživela v komad in ni štedila s pohvalo. Kolektivna socialna drama s projiciranimi slikami in govornim zborom je bila prva uprizoritev te vrste na delavskem odru v Sarajevu in si je osvojila srca vseh prisotnih delavcev in delavk brez razlike narodnosti. Pa slovenski sodruzi in sodružice so se tudi potrudili, da ne napravijo sramote slovenskemu imenu v Bosni. Odlično sta bili podani vloge hlapca Jerneja po s. Telatku in gospodarja Sitarja po s. Božiču. Režija s. Hermana bo prihodnjič gotovo še boljše. Da je igra v splošnem tako lepo uspela, se moramo osobito zahvaliti strokovnim nasvetom režiserja Narodnega gledališča v Sarajevu g. Rade Pregarca, ki se kot inteligent in Slovenec ni sramoval nas

ki so slikale razmere ob »svobodnih« volitvah v skupščino z dne 5. maja p. l. v državnem rudniku Velenje. Med drugim je neka prič izpovedala glede postopanja inž. Burnika in takratnega kandidata, sedaj narodnega poslanca dr. Novačana sledeče: »Dne 6. maja 1935 je dejal jamski upravnik inž. Burnik meni in tovarišu, da sva voditelja opozicije in naj poveva onim, ki niso volili Jevtičeve liste, da nimajo pri njem ničesar iskati

Dalje da bodo ob redukcijah in izmenjavah pri neplačanih dopustih prišli v poštev oni, ki so volili listo opozicije. Pripomnil je tudi, da bodo deležni tega, kar bo ukrenil dr. Novačan, samo glasovalci za Jevtičovo listo«. Kaj je dr. Novačan doslej ukrenil, še seve po 8 mesecih ni nikomur nič znanega in se tudi dr. Novačan rudirjem po volitvah sploh ni več pokazal. — Samo, da bi se delavci iz teh izkušenj tudi kaj naučili za bodočnost!

Marenberg

Delavsko predavanje. V nedeljo, dne 8. t. m. se bo vršilo s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne v Brudermanovi dvorani važno delavsko predavanje, na katerem bosta poročala predavatelja iz Maribora. Delavke in delavci pridite v čim večjem številu.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324